

Onze jeugd liep niet alleen een schoolse leer- maar ook een globale leefachterstand op. Laat ons daarom van hun welzijn een prioriteit maken op school zodat hun sociale en emotionele ontwikkeling weer op gang kan komen!

**Open brief
16 april 2021**

Tot ieders opluchting bleven het onderwijs en de fysieke gezondheid van kinderen en jongeren relatief gespaard tijdens deze gezondheids crisis. Jammer genoeg kunnen we dit niet zeggen over hun mentale gezondheid. In de strijd tegen het virus riskeren we telkens weer de rechten en noden van jongeren op een gezonde emotionele, sociale en zelfs lichamelijke ontwikkeling uit het oog te verliezen.

Dit bijzonder jaar dat overheerst werd door COVID-19 vraagt om een grondige evaluatie. Scholieren, ouders, kinderartsen, kinderpsychiaters, schoolartsen, maatschappelijk werkers en sociaal-culturele animatoren namen de tijd om terug te blikken op het afgelopen jaar, maar vooral ook om vooruit te blikken en oplossingen te bedenken. In de laatste maanden van dit schooljaar moeten we de kans met beide handen grijpen om een prioriteit te maken van de gezondheid en ontwikkelingsnoden van jongeren.

Het grotendeels openhouden van de scholen heeft een ramp voorkomen, maar de psychologische schade bij jongeren blijkt toch verontrustend groot. Ondanks grote inspanningen van leerkrachten en scholen zijn we te weinig in staat geweest om een aangepaste en zinvolle psychosociale omkadering te bieden aan jongeren. Veel jongeren geraakten de afgelopen weken afgevlakt en uitgedoofd en hun drive en zin tot leven kalfden af. Ze lijden onder sociale, sportieve en culturele ontbering, medische problemen, verdriet en rouw, eenzaamheid, isolement, depressie en angst. De jeugdhulpverlening wordt overspoeld door ernstige psychische problemen zoals zelfmoordpogingen en acute eetstoornissen. Verontrustend veel van deze jongeren blijven in de kou staan door een structureel én acuut tekort aan middelen in de sector.

De terugkeer naar volledig contactonderwijs is een eerste stap in de goede richting om de gezondheid en ontwikkeling van onze jongeren weer op de rails te krijgen. Wanneer leerlingen deze week terugkeren naar school, moeten we beseffen dat ze met een emotionele rugzak zullen opdagen. Scholen zullen geconfronteerd worden met een grote groep jongeren met ernstige problemen. Het is daarom aangewezen dat scholen hun aanpak verruimen. Ongeziene overrompelende situaties vragen om een ongeziene en vernieuwende aanpak. Onze scholen bieden het uitgelezen kader om voor alle schoolplichtige jongeren het verschil te maken.

Uiteraard moeten onze jongeren niet stoppen met schoolse kennis en vaardigheden te ontwikkelen, maar sociaal contact met leeftijdsgenoten en samen ervaringen en levenslust tanken, moet minstens even hoog op de agenda staan. Scholieren en leerkrachten moeten de tijd krijgen om te praten met en luisteren naar elkaar. Leerlingen moeten uit hun isolement kunnen breken. Onze jeugd moet zich opnieuw beter in haar vel voelen zodat ze weer voeling kan krijgen met het verlangen en vermogen om te leren.

Scholen kunnen zich dit schooljaar dus niet alleen richten op het verwerven van schoolse kennis. Traditioneel wordt de maand juni gewijd aan revisie en examens, met als orgelpunt het attest op het einde van het schooljaar. Door de vele waarschuwingen van leerachterstanden is de druk voor leerkrachten en leerlingen erg hoog. Maar het is op dit moment ondenkbaar om over te schakelen naar 'business as usual': scholieren die kampen met sociale en emotionele moeilijkheden gaan niet beter studeren door de druk te verhogen. Om de kansen op leren te optimaliseren, moet er naar een gezond evenwicht gezocht worden tussen het aanbrenge en toetsen van leerstof en het inzetten op sociale verbinding en emotioneel welzijn. Ook in bedrijven wordt er opgeroepen tot mildheid wanneer volwassenen in deze bijzondere omstandigheden niet op hetzelfde niveau presteren als in non-Covid tijden. Laat ons diezelfde mildheid tonen ten aanzien van onze scholieren.

We vragen daarom dat een evaluatie gemaakt wordt van welke leerstof en taken essentieel zijn om de overstap naar het volgend schooljaar te kunnen maken. Schrap in het curriculum wat niet noodzakelijk is. Maak daarnaast ruimte voor verbindende activiteiten. In een normaal schooljaar zijn dat klasuitstappen en sportieve en culturele activiteiten. Die zijn allemaal moeten sneuvelen, maar in de komende weken en maanden moeten we op zoek naar gelijkaardige activiteiten die binnen het kader van de maatregelen mogelijk zijn. Zorg voor gesprekken met leerlingen waarin zij kunnen aanbrenge wat hen kan helpen zich weer beter in hun vel te voelen. Nodig kunstenaars en hulpverleners uit op school. Denk samen met deze externen na over hoe de komende maanden het best kunnen aansluiten bij de noden van jongeren die niet alleen een leer- maar ook een leefachterstand opliepen. Wat is er nodig om hun ontwikkeling weer op gang te trekken? Alleen als we met vereende krachten onze jeugd voorzien van de nodige ondersteuning, kan de impact van deze crisis op lange termijn beperkt gehouden worden. Laat scholen niet alleen letterlijk maar ook figuurlijk hun ramen en deuren weer openzetten en als klasbubbel contact zoeken met de buitenlucht en buitenwereld, zodat de broodnodige zuurstof weer door de aderen van onze jeugd kan vloeien.

Daarom roepen we alle beleidsmakers en verantwoordelijken op om:

- scholen de kans te geven om, behalve van cognitieve stimulatie, ook een prioriteit te maken van het weer op gang trekken van de sociale en emotionele ontwikkeling van jongeren;
- scholen de ruimte te laten om in te zetten op essentiële leerstof en in het curriculum te schrappen waar mogelijk;
- scholen de toelating te geven om mild te evalueren;
- scholen hulpverleners te laten nodigen om laagdrempelig en op groepsniveau aanwezig te zijn voor scholieren bijvoorbeeld om per klasgroep 1u per week een groepsgesprek te begeleiden;
- scholen de kans te geven actoren uit het culturele en verenigingsleven uit te nodigen, zodat het leven en leren van hun leerlingen weer verrijkt kan worden bijvoorbeeld met binnen de schooluren 1 klasactiviteit per week en buiten de schoolmuren 1 klasactiviteit per maand, niet betalend voor ouders;
- financiële middelen vrij te maken om dit te kunnen realiseren.

Onze vraag: Bied scholen de kans om tijdens de laatste maanden van dit schooljaar los te komen van een overheersende puntencultuur. Laat hen in plaats daarvan focussen op de psychosociale en lichamelijke gezondheid van leerlingen. Zodat scholen zich gemachtigd zien om een eindejaar te organiseren dat zich emancipeert van de traditionele evaluatie-en-sanctie logica door de talrijke levendige en helende krachten te mobiliseren waar onze maatschappij rijk aan is. Om onze jeugd alles te bieden wat zij nodig heeft om zich te ontwikkelen en te bloeien ondanks deze crisis, die ook haar zwaar getroffen heeft.

Getekend door:

Bernard De Vos, Délégué Général aux Droits de l'Enfant, de Franstalige
kinderrechtencommissaris

Caroline Vrijens, Vlaamse kinderrechtencommissaris

Dr. Delphine Jacobs, kinderpsychiater verbonden aan het Universitair Ziekenhuis Saint-Luc
en coördinatrice van de groep 'welzijn' van de Belgische Pediatrische Taskforce COVID 19

Dr. Dimitri Van der Linden, professor en pediater verbonden aan het Universitair Ziekenhuis
Saint-Luc, lid van de GEMS

Celine Nieuwenhuys, secretaris-generaal van de Federatie van de Sociale Diensten, lid van
de GEMS

Isabelle Aujoulat, Instituut voor Gezondheid en Samenleving, Faculteit van Volksgezondheid
van de UCLouvain

Dr. Sophie Maes, kinderpsychiater, afdelingshoofd in het psychiatrisch ziekenhuiscentrum Le
Domaine in Eigenbrakel

Jesse Verlije, coördinator Vlaamse Scholierenkoepel

Dr. Sofie Crommen, voorzitter Vlaamse Vereniging voor Kinder- en jeugdpsychiatrie en lid
van de groep 'welzijn' van de Belgische Pediatrische Taskforce COVID 19

Geoffroy Carly, Opleidingscentrum in de actieve opvoedingsmethodes (CEMEA)

Logan Verhoeven, Franstalige Scholierenkoepel (CEF)

Joëlle Lacroix, Véronique de Thier, Federatie van de Ouderverenigen van het Officiële
Onderwijs (FAPEO)

Maud Dominicy, advocacy manager, UNICEF België

Dirk Jacxsens, Algemeen Directeur, UNICEF België

Dr. Ann De Guchtanaere, professor en pediater, voorzitter van de Belgische Vereniging van
Pediateren

Dr. Tyl Jonckheer, coördinator van de de Belgische Pediatrische Taskforce COVID 19